

KLAGANDE

Mal Osmani, 20110923-3278

Vårdnadshavare: Lindita Osmani och Muhamet Osmani
Kungsmarksvägen 43
371 44 Karlskrona**MOTPART**Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Malmö
Box 4153
203 12 Malmö**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans omprövningsbeslut den 7 september 2016, se bilaga 1

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet och återförvisar målet till Försäkringskassan för fortsatt handläggning i enlighet med vad som anges under skälen för avgörandet.

YRKANDEN M.M.

Mal Osmani yrkar att han ska beviljas assistansersättning.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR

Mal Osmani

Han är beviljad assistans av kommunen med 497 timmar per månad. Han har en mycket svår funktionsnedsättning och kräver mycket omvårdnad. Han kan t.ex. varken prata, äta eller dricka själv. Näring får han via en sond. Behoven är sådana att föräldraansvaret inte bör beaktas.

Han borstar tänderna fyra gånger per dygn och det är viktigt att detta görs efter inhalation. Han har svårt för att borsta tänderna. Det tar cirka 20 minuter per gång. Vidare byter han blöja 10-12 gånger per dygn vilket tar cirka 10 minuter per gång. Han duschar två gånger per dygn vilket tar cirka 40 minuter per gång. Det krävs två personer vid duschning. Det är vanligt att han får problem med luftvägarna när han duschar och att han därför behöver suga upp slem.

Vid av- och påklädning behöver han hjälp med allt. Han svettas mycket och behöver byta kläder ofta. Klädbytena tar tid eftersom han är spastisk. Han byter kläder sju gånger per dygn vilket tar cirka 10 minuter per gång.

Vad gäller måltider sondmatas han fyra gånger per dygn. Det krävs aktiv tillsyn under sondmatningen vilken tar cirka 8,5 timmar per dygn.

Han har inget tal och behöver hjälp för att kommunicera med omgivningen. Vidare behöver han hjälp med all ADL och kan inte lämnas själv. Detta då han har svårt att upprätthålla andningen regelbundet. Behovet finns dygnet runt och är av övervakande karaktär. Hjälpbehovet för de grundläggande behoven uppgår till 182 timmar per vecka och det övriga hjälpbehovet till 238 timmar per vecka. Det behövs dubbel assistans vid alla moment.

Försäkringskassan

Föräldraansvaret för ett barn i Mal Osmanis ålder är långtgående och omfattande. Behovet av personlig assistans för de grundläggande behoven uppgår inte till 20 timmar i veckan.

Vad särskilt gäller måltider har Försäkringskassan godtagit tid för av- och påkoppling vid sondmatningen, men inte för tid däremellan. Tiden som själva sondmatningen pågår kan inte utgöra något grundläggande behov. Försäkringskassan har därför inte närmare utrett uppgiven tidsåtgång, om det är fråga om hälso- och sjukvårdande insats eller egenvård eller hur stor del av denna tid som omfattas av normalt föräldraansvar.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

I målet är ostridigt att Mal Osmani tillhör personkretsen enligt 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Den avgörande frågan är således om han behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § samma lag (jfr 51 kap 3 § socialförsäkringsbalken).

När det gäller behovet av hjälp med att kommunicera med andra, av- och påklädning samt annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade saknas skäl att beräkna tid utöver vad som godtagits av

Försäkringskassan. Hänsyn har här särskilt tagits till att föräldraansvaret för barn i Mal Osmanis ålder är stort.

Till de grundläggande behoven hör också hjälp med personlig hygien och måltider.

Vad gäller personlig hygien har Försäkringskassan inte godtagit någon tid med hänvisning till att Mal Osmanis hjälpbehov omfattas av föräldraansvaret. Även om föräldraansvaret är stort för ett barn i Mal Osmanis ålder ger utredningen stöd för att hjälpbehovet i aktuellt fall går utöver vad som omfattas av föräldraansvaret. Det hjälpbehov som Mal Osmani har för sin personliga hygien och som går utöver föräldraansvaret kan uppskattas till 2 timmar och 20 minuter per vecka. Utredningen ger dock inte tillräckligt stöd för att det krävs dubbelassistans.

Avgörande för bedömningen av Mal Osmanis rätt till assistansersättning är då i vilken omfattning tid ska beaktas för hjälp med måltider.

Försäkringskassan har godtagit tid för av- och påkoppling av sondmatningen, men inte för tid däremellan. Det har inte kommit fram omständigheter som tyder på att den sondmatning Mal Osmani får är att betrakta som sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen, utan det är fråga om s.k. egenvård. Bestämmelsen i 51 kap. 5 § socialförsäkringsbalken utgör därför inte hinder för att godta tid för åtgärden.

Begreppet måltider får även anses innefatta sondmatning. En förutsättning för att tid för sondmatningen i aktuellt fall ska beaktas är dock att hjälpbehovet är av den privata karaktär som krävs för att det ska räknas som ett grundläggande behov (jfr t.ex. RÅ 2009 ref. 57). Alla aktiva moment vid sondmatningen får anses vara av sådan privat karaktär att tid härför ska räknas till de grundläggande behoven. Hit hör av- och påkoppling samt mat-

ning med manuell sonspruta. Vid matning med maskin ska tiden då maten sprutas in automatiskt med maskinens hjälp dock endast beaktas om matningen behöver övervakas (jfr Kammarrätten i Göteborgs dom den 20 december 2016 i mål nr 3208-16).

Mal Osmani har uppgett att han inte kan lämnas själv vid sondmatningen. Med hänsyn till hur hans funktionshinder beskrivs i de medicinska underlagen saknas det anledning att ifrågasätta denna uppgift. Eftersom Mal Osmani behöver övervakas när han sondmatas ska tiden härför räknas till de grundläggande behoven.

Mal Osmani har uppgett att sondmatningen tar 8,5 timmar per dygn. Någon tillförlitlig utredning när det gäller hur lång tid sondmatningen tar finns emellertid inte i målet och Mal Osmanis sammanlagda hjälpbehov har av honom uppskattats till inte mindre än 420 timmar i veckan, vilket motsvarar 60 timmar per dygn. Uppgiven tidsåtgång kan inte utan vidare läggas till grund för bedömningen. Försäkringskassan har å sin sida uppgett att den inte närmare har utrett uppgiven tidsåtgång eller hur stor del av denna som omfattas av normalt föräldraansvar.

Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att den utredning som finns i målet angående tidsåtgången för sondmatningen och hur stor del av denna tid som omfattas av föräldraansvaret inte är tillräcklig för att domstolen ska kunna göra ett välgrundat ställningstagande. Då Försäkringskassan inte tidigare närmare har utrett eller tagit ställning till dessa frågor bör målet återförvisas till Försäkringskassan för fortsatt handläggning i nämnda hänseenden. Det överklagade beslutet ska därför upphävas och målet återförvisas till Försäkringskassan för fortsatt handläggning i enlighet härmed.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 3104/1D)

Mattias Håkansson
Förvaltningsrättsfiskal

I avgörandet har även nämndemännen Camilla Karlman, Margareta Lundblad och Bo Sjölin deltagit.

Föredragande: Erik Bröddén

Vårdnadshavare för
Mal Osmani
Kungsmarksvägen 99 Lgh 1001
371 44 Karlskrona

Förvaltningsrätten i Växjö

2016 -11- 09

Mål 7934-16
Aktbil 3

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I VÄXJÖ

INKOM: 2016-11-09
MÅLNR: 3934-16
AKTBIL: 3

Omprövning av beslut om assistansersättning

Beslut

Försäkringskassan ändrar inte beslutet som fattades den 8 mars 2016.

Beskrivning av ärendet

Det tidigare beslutet

Försäkringskassan beslutade den 8 mars 2016 att Mal inte får assistansersättning. Anledningen till beslutet var att Mal bedöms tillhöra den personkrets som kan ha rätt till assistansersättning men att hans behov av personlig assistans för de grundläggande behoven uppgår inte till minst 20 timmar per vecka.

Din begäran om omprövning

Ni som vårdnadshavare har begärt omprövning av beslutet.

Ni anser att Mal, på grund av sin grava funktionsnedsättning, är så extremt omvårdnadskrävande att något föräldraansvar inte ska beaktas. Mal är 4 år och har en medfödd svår hjärnskada som är orsakad av syrebrist vid förlossningen. Han har svår cerebral pares. Han har inget tal, kan varken äta eller dricka själv utan får näring via sond. I skrivelsen redogör ni för den hjälp som Mal behöver för sina grundläggande behov och för övriga behov. Ni uppger att Mal behöver dubbel assistans i alla moment och ansöker om assistansersättning i en omfattning om 420 timmar per vecka.

Du har bifogat följande handlingar:

- Intyg daterade 24 november 2015 och 30 mars 2016 av Mia Olsson Engman, barnläkare/barnneurolog
- Kallelse till nätverksmöte den 18 mars 2016

Försäkringskassans utredning i samband med omprövningen

Försäkringskassan har vid sin omprövning beaktat vad som framförts, tagit del av befintligt underlag och gjort en ny prövning av Mals rätt till assistansersättning.

Av intyg daterat den 30 mars 2016 av Mia Olsson Engman framgår att Mal har en bestående och utbredd hjärnskada som gör att han har en svår dyston cerebral pares. Han har också totala uppfödningssvårigheter, det vill säga han har ingen fungerande oralmotorik och har aldrig i hela livet förmått att själv få i sig näring via munnen. Han har därför gastrostomi. På grund av kraftiga kräkningar är han också opererad med så kallad funduplicatio för att minska kräkningarna. Hans väldiga kraftiga kräkningar och kräkningreflexer har sedan operationen förvärrats så att diafragman brustit och det uppstått ett så kallat diafragmabräck, så att tarmarna hamnade uppe i

vänster bröstorgshåla. Konsekvenserna har varit att han har haft väldigt mycket magknip och obehag från magen, och givetvis också från luftvägarna. Mal opererades i augusti 2015, då man slöt diafragmabråcket och lade tarmarna på plats. Dock har hans situation sedan operationen egentligen inte förbättrats, utan han har haft en tydlig förvärrad smärtsituation jämfört med tidigare. Pojken har haft tydliga tarmrörelser och varit tydligt mer ledsen och smärtpåverkad än tidigare. Detta innebär också att Mal sedan sommaren 2015 i stort sett inte kunnat tolerera någon annan position än liggande och mestadels i föräldrarnas knä. Varje försök till uppresande, att sätta honom i vagn, stol eller ståskal innebär smärta, spänning och förtvivlat skrik. Under senare hälften på mars 2016 tillstötte ytterligare komplikation i form av magblödning med kraftig smärta, sjunkande hemoglobinvärde, cirkulatorisk påverkan. Akut sjukhusvård krävdes, vätska och intravenösa läkemedel fick tillföras. Mal transporterades till barnkirurgiska kliniken i Lund där man gjorde bedömningen att det fanns behov för kirurgi men just då var han i för dåligt skick rent allmänt för att kunna sövas och opereras. Planen, enligt underlaget, var att detta skulle ske om 1 till 2 månader (maj-juni 2016, Försäkringskassans notering). Detta intyg förtydligar att Mal är en svårt sjuk pojke som är extremt omvårdnadskrävande. Vid tidpunkten för utfärdandet av intyget vårdades Mal inneliggande. Mal får mat regelbundna tider var tredje till var fjärde timma över hela dygnet i sin gastrostomi, via matpump, och han inhalerar och andningsgymnastiserar också regelbundet över hela dagen. Övrig tid och hela tiden när han inte sover stimuleras han med samtal, smekningar, musik med mera, med mera. Mal behöver en vuxen persons kvalificerade omvårdnad, stöd och hjälp, hela dygnet, på grund av sin mycket svåra funktionsnedsättning.

Motivering till beslutet

Enligt socialförsäkringsbalken (SFB) har en person rätt att för sin dagliga livsföring få assistansersättning från Försäkringskassan om hon eller han

- tillhör den personkrets som omfattas av lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- behöver personlig assistans för sina grundläggande behov under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan

Personkretsen enligt 1 § LSS är personer med:

- utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd
- betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom
- andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Försäkringskassan har i sitt beslut den 8 mars 2016 bedömt att Mal tillhör personkrets grupp 3 enligt 1 § LSS. Försäkringskassan gör vid sin omprövning samma bedömning.

De grundläggande behoven är behov av hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra och behov av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade.

För att hjälp med personlig hygien, måltider och av- och påklädning ska betraktas som ett grundläggande behov, förutsätts att en annan person måste vara fysiskt nära och att den fysiska närheten ses som personlig och integritetsnära.

När Försäkringskassan bedömer behovet av personlig assistans för ett barn, ska man bortse från det hjälpbehov som en vårdnadshavare enligt föräldrabalken normalt ska tillgodose med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Det innebär att man jämför barnets behov med de behov som ett barn utan funktionsnedsättning i samma ålder har. Ett normalt föräldraansvar avser den normala vårdnaden av ett barn som alla barn har behov av oavsett funktionsnedsättning. Den arbetsinsats som en förälder utför för ett barn med omfattande funktionshinder innebär något helt annat än den arbetsinsats som ingår i ett normalt föräldraansvar. Tiden och insatsen som går åt till att hjälpa ett barn med funktionshinder att äta, sköta sin hygien, klä sig, röra sig, förflytta sig, kommunicera etc. är betydligt mer omfattande och krävande än för andra barn i motsvarande ålder.

Försäkringskassan har i en rättsfallsöversikt, *Personlig assistans (föräldraansvar), Rättslig uppföljning 2015:1*, gått igenom samtliga domar avseende föräldraansvaret från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) samt kammarrättsdomar under perioden 2011-2014. Översikten visar att kammarrätterna anser att föräldraansvaret överlag är omfattande och långtgående för barn upp till och med fem års ålder när det gäller behov av hjälp med de grundläggande behoven. I enlighet med HFD-praxis är det enbart när barnet har ett mycket speciellt vårdbehov som föräldraansvaret inte ska beaktas (Regeringsrättens årsbok, RÅ, 2008 ref. 17 och HFD 2011 not 165). Det kan till exempel vara om barnets behov av hjälp är av sådan teknisk natur att det inte kan anses ingå i ett normalt föräldraansvar. Generellt anser kammarrätterna att det för barn från sex till och med åtta år finns ett föräldraansvar i varierande omfattning för de grundläggande behoven personlig hygien, måltider och av- och påklädning.

Personlig hygien

Det grundläggande behovet personlig hygien innefattar ett antal moment som kan betraktas som fysiskt nära, exempelvis hjälp med toalettbesök, att hålla sig ren och olika former av kroppsvård.

Försäkringskassan har i sitt beslut den 8 mars 2016 inte beräknat någon tid för hjälp vid personlig hygien då alla barn i Mal ålder utan funktionsnedsättning är i behov av hjälp och stöd i samband med personlig hygien.

Ni uppger att Mal behöver hjälp med tandvård 4 gånger per dygn á 20 minuter, hjälp med toalettbesök/blöjbyte 10 gånger per dygn á 10 minuter och hjälp med dusch 2 gånger per dygn á 40 minuter. Dubbel assistans yrkas för duschmomentet.

Försäkringskassan gör vid sin omprövning bedömningen att alla barn i Mals ålder har behov av hjälp med tandvård, toalettbesök/blöjbyte och dusch och utgör därför normalt föräldraansvar. Behovet av dubbel assistans i samband med dusch bedöms inte vara medicinskt motiverat.

Måltider

En person kan behöva mycket stöd och hjälp runt en måltid. Det är dock inte alla moment runt en måltid som kan betraktas som grundläggande behov. Hjälp med att laga mat, duka fram och av mat, att få mat på tallriken, att skära och dela mat anses inte vara av den personliga karaktär som krävs. För att hjälp med måltiden ska beaktas i bedömningen av de grundläggande behoven krävs att den enskilde behöver hjälp med intagandet av måltiden.

Försäkringskassan har i sitt beslut den 8 mars 2016 beaktat tid för att koppla på och av PEG vid fyra tillfällen per dag som ett grundläggande behov. 4 gånger x 5 minuter x 7 dagar = 2 timmar och 20 minuter per vecka.

Ni uppger att Mal sondmatas 4 gånger per dygn och det krävs aktiv tillsyn under sondmatningen. Ni uppger att det tar 8 timmar och 30 minuter per dag, vilket innebär 59 timmar och 30 minuter per vecka.

Försäkringskassan gör vid sin omprövning bedömningen att alla barn i Mals ålder behöver varierande hjälp vid måltider, även om många barn klarar att själv äta en viss del av måltiden. Eftersom Mal äter via sond är det endast den tid som det tar att koppla på och av sonden som kan räknas som integritetsnära och av privat natur. Vid utredningstillfället uppgavs att Mal matas 4 gånger per dag, 2 gånger i 1,5 timmar, 1 gång i 2 timmar och 1 gång under 3,5 timmar. Det uppgavs att det inte tar så lång tid att koppla på och av sonden. Försäkringskassan finner att insatser att koppla på och av sond inte kan anses ingå i normalt föräldraansvar och att beaktad tid om 5 minuter per sondmatning tillgodoser hjälpbehovet.

Klä av och på sig

För att hjälp med av- och påklädning ska beaktas i bedömningen av de grundläggande behoven krävs att det finns ett behov av hjälp med det som är fysiskt nära och av privata och känslig karaktär. Det innebär behov av hjälp med själva av- och påklädningen av de kläder som är närmast kroppen som till exempel underkläder, byxor och tröja. Det får till följd att till exempel hjälp med ytterkläder och ytterskor inte anses som grundläggande behov eftersom sådan hjälp inte kräver en fysiskt nära kontakt in på bara kroppen.

Försäkringskassan har i sitt beslut den 8 mars 2016 inte beaktat någon tid för hjälp i samband med på- och avklädning.

Ni uppger att Mal behöver hjälp med all av- och påklädning. Han svettas mycket och har behov av att byta kläder ofta. Klädbytet tar tid då Mal är spastisk. Mal byter kläder i genomsnitt 7 gånger per dygn vilket tar 10 minuter per tillfälle.

Enligt telefonsamtal med barnläkare Mia Olsson Engman framgår att Mal svettas mycket men inte extremt mycket och att det kan bero på hans höga muskelspänning.

Försäkringskassan finner vid sin omprövning att barn i Mals ålder ofta kan vara behjälpliga med viss på- och avklädning men att behov finns för att det ska bli

ordentligt gjort. Försäkringskassan bedömer att 10 minuter per tillfälle kan innefattas i normalt föräldraansvar för barn i 4-5 års ålder. Däremot bedöms det inte behöva bytas kläder så ofta som uppgivna 7 gånger per dag varför det anses skäligt att godta 20 minuter per dag för hjälp med på- och avklädning som går utöver normalt föräldraansvar. 20 minuter x 7 dagar = 140 minuter eller 2 timmar och 20 minuter per vecka.

Att kommunicera med andra

Ett grundläggande behov av assistans för att kunna kommunicera med andra innebär att personen med funktionsnedsättning behöver ha ytterligare en person, det vill säga den personliga assistenten, närvarande för att en kommunikation över huvud taget ska vara möjlig. För att kommunikation ska bedömas som ett grundläggande hjälpbehov krävs att tre förutsättningar är uppfyllda. En annan person (den personliga assistenten) ska behöva kunskap om den enskilde, själva funktionsnedsättningen och personens sätt att kommunicera.

Försäkringskassan har i sitt beslut den 8 mars 2016 inte beaktat någon tid för hjälp att kommunicera med andra.

Ni uppger att Mal inte har något tal och är i behov av hjälp med att kommunicera med sin omgivning.

Av Försäkringskassans rättsfallsöversikt framgår att kammarrätterna fäst vikt vid om barnet har uppnått skolåldern eller inte. För barn till och med fem års ålder har behovet av hjälp med kommunikation i samtliga fall ansetts ingå i det normala föräldraansvaret. Försäkringskassan finner vid sin omprövning att Mal inte är fyllda 5 år varför hans behov av hjälp med kommunikation i vanliga sociala situationer utanför familj och förskola omfattas helt av föräldraansvaret.

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskap

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom med mål nr 3527-14, meddelad den 25 juni 2015, konstaterat att det grundläggande behovet ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade” enligt 9 a § LSS, endast gäller personer med psykiska funktionsnedsättningar. Det betyder att för att det överhuvudtaget ska bli aktuellt att pröva om en enskild behöver hjälp av en person som har ingående kunskaper om honom eller henne så måste den enskilde ha en psykisk funktionsnedsättning. Enligt 9 a § LSS ska funktionshindret som orsakar hjälpbehovet vara stort och varaktigt vilket innebär att endast behov av hjälp av någon med ingående kunskaper om den enskilde till följd av en stor och varaktig psykisk funktionsnedsättning kan godtas som ett grundläggande behov.

”Ingående kunskaper” är särskilda kunskaper om personen och funktionsnedsättningen som behövs för att ge kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser eller aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Om det räcker med adekvat utbildning i funktionsnedsättningen och om det räcker med att man får kunskap om personen och funktionsnedsättningen utifrån medicinsk dokumentation

och adekvata säkerhetsåtgärder, kan det inte anses krävas ingående kunskaper om just den enskilde.

Försäkringskassan har i sitt beslut den 8 mars 2016 inte beaktat någon tid för annan hjälp som kräver ingående kunskaper. Försäkringskassan bedömde att det räcker med adekvat utbildning i funktionsnedsättningen och adekvata säkerhetsåtgärder.

Ni uppger att Mal är i behov av hjälp med all ADL och kan inte heller kommunicera med omgivningen. Han kan absolut inte lämnas ensam då han har svårigheter med att upprätthålla andningen regelbundet och ni anser att behovet är av övervakande karaktär och finns dygnet runt.

Försäkringskassan gör vid sin omprövning samma bedömning som i beslut den 8 mars 2016. Mals behov av tillsyn bedöms kunna utföras av någon som har adekvat utbildning i hans funktionsnedsättning och inhämtad kunskap utifrån medicinsk dokumentation och adekvata säkerhetsåtgärder.

Mals behov av personlig assistans för de grundläggande behoven uppgår totalt till 4 timmar och 40 minuter per vecka. Eftersom Mals behov av personlig assistans för de grundläggande behoven inte uppgår till mer än 20 timmar per vecka har han inte rätt till assistansersättning och någon beräkning av andra personliga behov görs inte.

Beslutet fattat den 8 mars 2016 ändras inte.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Det här beslutet är grundat på följande bestämmelser:

- 1, 9 och 9 a §§ lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- 51 kap. 2, 3 och 6 §§ socialförsäkringsbalken
- 113 kap. 7 § socialförsäkringsbalken.

Är du inte nöjd med beslutet?

Läs på nästa sida om vad du kan göra.

Försäkringskassan

Maritha Bergström

Är du inte nöjd med beslutet?

Om du tycker att det här beslutet är fel kan du överklaga det hos förvaltningsrätten. I så fall ska du skicka ett brev till Försäkringskassan.

Brevet måste komma in inom två månader från den dag du tagit del av beslutet. Försäkringskassan skickar sedan brevet till förvaltningsrätten.

Brevet ska innehålla följande uppgifter:

- Vilket beslut som du vill överklaga.
- Hur och varför du vill att beslutet ska ändras.
- Ditt namn, personnummer, adress och telefonnummer.

Om du anlitar ombud vill förvaltningsrätten att du anger ombudets namn, adress och telefonnummer.

Överklagandet skickas till Försäkringskassan, Omprövningsenheten,
405 12 Göteborg.

Har du frågor?

Du är välkommen att ringa till vårt kundcenter på 0771-524 524 om du har frågor om ditt ärende.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om

dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.